

Chov koní vyžaduje nielen vedomosti, skúsenosti, ale najmä cit a empatiu

Kone nie sú stroje, ktoré možno odložiť do garáže. Sú to živé cítiace bytosti, rovnako ako človek. Ich potreby, ale aj zákonom dané veterinárne pravidlá by mal ovládať každý, kto sa ich rozhodne vlastniť alebo chovať. V praxi to však až príliš často vyzerá inak. Množstvo koní nedostáva ani tú najzákladnejšiu starostlivosť a naozaj sa s nimi zle zaobchádza. Týranie koní je na Slovensku vážny a rozsiahly problém, ktorý má množstvo podôb.

Príkladom týrania je nedostatočná výživa

Typickým príkladom týrania, ktoré určite spozná každý, je nedostatočná výživa. Základom kŕmnej dávky koní je objemové krmivo, teda kvalitné seno, alebo pastva na trvalých trávnych porastoch s množstvom rôznych prospešných bylín a kríkov (ideálne ad libitum). Pokiaľ vykonávajú prácu (ľahkú, stredne ťažkú, ťažkú), mali by dostať adekvátny prídavok vo forme jadrového krmiva. Dnes, okrem ovsa alebo jačmeňa,

existuje celý rad doplnkových kŕmnych zmesí vo forme peliet, granúl či müsli. Sú zostavené tak, že obsahujú všetky zložky, vrátane minerálnych látok a vitamínov, ktoré koňom zabezpečujú potrebné živiny pre ich optimálne zdravie a výkonnosť. Samozrejmosťou by mal byť stály prístup k čistej, nekontaminovanej vode. Veľa koní je však kŕmených nevhodne, nedostatočne či takmer vôbec. Často sú aj celé dni bez vody, čo vedie k vážnemu poškodeniu ich zdravia. Vonkajším prejavom takého

Vplyvom zlej výživy trpia aj kopytá (rozštiepené, lámavé), srst' (rôzne kožné ekzémy, šupiny, lysiny), vypadávajú vlasy z hrivy a chvosta.

týrania koní je, že im doslova trčia kosti, najmä rebrá, chrbtica a bedrové kĺby. Vplyvom zlej výživy trpia aj kopytá (rozštiepené, lámavé), srst' (rôzne kožné ekzémy, šupiny, lysiny), vypadávajú vlasy z hrivy a

Základom kŕmnej dávky kobyľky Pie bola vyprahnutá lúka pri salaši a malé, asi 5 l vedierko vody na celý deň pri 35-stupňových horúčavách. So schváteným kopytom a zrotovanou kopytnou kosťou na prednej nohe tam stála celé mesiace a trpela.

Nedostatok empatie voči tomuto staršiemu arabskému zrebčovi sa prejavil v nerešpektovaní stavu jeho zubov a podávaní nevhodnej stravy, vďaka čomu schudol na kosť a kožu. Je odkázaný len na namáčané senné či lucernové granuly a výživové doplnky, vďaka ktorým žije a teší sa zo života.

chvosta. Je doslova „rozhádzané“ celé vnútorné prostredie, čo vedie k poruchám funkcie vnútorných orgánov, predovšetkým obličiek a pečene. Trpia tiež kĺby, šľachy, čo následne spôsobuje problémy s pohybom. Takýto stav sa nezriedka končí smrťou koňa.

Problémom je aj zanedbaná veterinárna starostlivosť

Ďalším typom týrania, ktoré neunikne ani laikovi, je vážne zanedbaná veterinárna starostlivosť. Chovať či vlastniť koňa znamená zabezpečiť mu aj adekvátnu veterinárnu starostlivosť, od povinnej počnúc (očkovanie, odčervenie, úprava zubov, nariadené odbery krvi na infekčnú anémiu koní a pod.) po stav spôsobený chorobou alebo zranením koňa končiac. Morálnou povinnosťou majiteľa je nenechať koňa trpieť. Je až zarážajúce a neprípustné vidieť také množstvo koní s otvorenými, mokvajúcimi či zle zahojenými ranami s trvalými následkami, krívajúce, s opuchmi rôznych častí tela, apaticky stojace v bolesti, bez pomoci. Naj-

S otvorenou ranou, ktorú spôsobilo prerezanie zadnej nohy drôtom až na kosť, trpela Salina niekoľko týždňov. Okolie rany začalo nepekne granulovať (živé mäso).

Kôň nie je geneticky stavaný na to, aby stál zavretý v malom uzavretom priestore.

častejšou príčinou takéhoto stavu je nevhodné zaobchádzanie a prostredie, v ktorom sú kone chované. Trčiace laty, klince, ostré hrany na výbehoch, staré hrdzavé stroje a zariadenia, ku ktorým majú kone voľný prístup, ostnaté drôty ako hradenie výbehov, polorozpadnuté budovy, v ktorých majú kone

svoju „stajňu“, a podobne, to všetko sú veľmi pravdepodobné zdroje vážnych úrazov a tržných poranení, ktoré by mali byť hneď patrične ošetrené. Aj malá ranka, spôsobená napríklad hrdzavým klincom v kopyte, môže spôsobiť obávaný tetanus a úhyn koňa.

Škodí aj zamrežovaný box či tmavá zatuchnutá maštala

Mnohí ľudia, vrátane tých od koní, sa pohoršujú pri pohľade na zvieratá zavreté v malých klietkach v ZOO alebo v cirkusoch. Málokto z nich si však uvedomuje, že aj zamrežovaný box či tmavá zatuchnutá maštala, kde kone trávajú väčšinu svojho života, je pre ne neskutočným utrpením. Kôň nie je geneticky stavaný na to, aby stál zavretý v malom uzavretom priestore. K svojmu spokojnému životu potrebuje voľnosť pohybu a konských kamarátov, čo má priamu súvislosť s jeho fyzickým i psychickým zdravím. Kto ovláda etológiu koní, neberie do úvahy argumenty, že kone športovci či kone ťažko pracujúce v lese potrebujú pobyt v boxe alebo maštali, dokonca uviazané reťazou v stojisku. Dlhodobý pobyt koní v boxe či ešte horšie, v stojisku v malej maštali s nízkym stropom, kde nie je dostatok svetla a správne prúdenie vzduchu, spôsobuje množstvo zdravotných problémov.

Prach z podstielky, zo sena, amoniak z výkalov a moču významne dráždia sliznice dýchacích ciest, ale aj očí, nepriaznivo pôsobia na kopytá

Tento len 2,5-ročný žrebec bol niekoľko mesiacov zavretý v malej tmavej maštali, vo vlastných výkaloch a s bolesťou. Na pravom ramene s veľkým opuchom plným hnisu, s výtokmi z nosa, prerastenými kopytami a problémami s pohybom. Argenta, žiaľ, jeho neutešená minulosť dobehla a asi 3 mesiace po jeho záchrane umrel.

(mäkké, lámavé, hniloby strelky, dermatofilóza a podobne). Nedostatok prirodzeného svetla má za následok zníženie imunity. Pevné steny boxov, ktoré tak vytvárajú tmavé „kobky“, a

Morálnou povinnosťou majiteľa je nenechať koňa trpieť.

nemožnosť socializácie koní spôsobujú vážne poruchy psychiky. Klasickým prejavom je prehltnutie vzduchu (klkanie), čo následne vedie k tráviacim problémom. Ďalšou častou poruchou je „hodinárčenie“, teda kývanie sa zo strany na stranu.

Rovnako taký stiesnený tmavý priestor vedie k vážnemu stresu a klaustrofóbií, ktorá môže vyvolať až zástavu dýchania a kôň sa zadusí.

Uvedené popisy týrania sú len malou ukážkou z množstva rôznych praktík či neprípustného zaobchádzania ľudí s koňmi.